

ఈము పక్షుల పెంపకం

ఈము (డ్రామేయిస్ నోవహోల్లండె) రబైటు వర్గానికి చెందిన ఆస్ట్రేలియా పక్షి. ఆస్ట్రీచ్, రియా, కెసోపరి మరియు కివి కూడా రబైటు పక్షులు అనగా ఇవి ఎగురలేని పక్షుల కోవకు చెందినవి. వీటిలో ఈము, ఆస్ట్రీచ్ పక్షులు పెంచడానికి అనువైనవి. ఈముల నుండి వచ్చే మాంసం, నూనె మరియు చర్మం అదే విధంగా ఆస్ట్రీచ్ నుంచి వచ్చే మాంసం మరియు చర్మం చాలా విలువైనవి. అమెరికా, ఆస్ట్రేలియా, చైనా దేశాలలో ఈ పక్షుల పెంపకం గత 20 సంవత్సరాల నుండి చేపడుతున్నారు. ఈము పక్షులు అన్ని శీతోష్ణ స్థితులకు తట్టుకొని, రేంజి పద్ధతిలో (మైదాన ప్రాంతం) గాని, పరిమితమైన స్థలంలో గాని పెంచుకునేందుకు అనువైనవి. వీటి జీవితకాలం 25-30 సంవత్సరాలు.

లక్షణాలు : ఈము పక్షులు షుమారు 6 అడుగుల ఎత్తు, 45-60 కిలోల బరువు కలిగి ఏడాదికి కనీసం 20 గుడ్ల చొప్పున 20-25 సంవత్సరాలు పెట్టగలవు. చిన్నతల, పొడుగాటి మెడ, శరీర భాగంపై దట్టంగా ఈకలు కలిగి ఉంటుంది. ఈకలు, ముక్కురంధ్రాలు వాతావరణ మార్పులకు తోడ్పడే విధంగా ఉంటాయి. పొడుగాటి కాళ్లు, మూడు వేళ్లు వాడి గోళ్లతో ఈ పక్షులు వేగంగా పరిగెత్తగలవు. లైంగిక బేధం (అవయవాలను చూసి) 6 నెలలకు గుర్తించవచ్చు. సాధారణంగా ఆకులు, కీటకాలు, దుంపలు, లేతగడ్డి, పండ్లు, ఫలాలను తింటుంది.

యాజమాన్యం : ఈము పక్షులను గుంపులోను, జతగా కూడా పెంచవచ్చు. ఒక ఎకరానికి 8-10 పక్షులు గుంపులోను, 200 చ. అడుగులు ఒక్కొక్క జతకు ఉంటే సరిపోతుంది. 5-6 అడుగుల ఎత్తు, 2x4 చైన్ లింక్ కంచెను వేయాలి. చిన్నపాటి షెడ్లు ఉంటే సరిపోతుంది. లేదా చెట్ల నీడ కూడా సరిపోతుంది. దాణా మరియు నీటి తొట్టెలు అందుబాటులో ఉండేట్లు చూడాలి. ఇతర పక్షులు వచ్చి దాణా తినకుండా దాణా తొట్టెలను ప్రత్యేక డిజైనులో చేసుకోవాలి.

ఈము పక్షుల జీర్ణ వ్యవస్థ మిగతా కోళ్లతో పోలిస్తే వీటికి క్రాప్ ఉండదు. 18 శాతం దాణా పీచును జీర్ణించుకోగలవు. సంపూర్ణ ఆహారంతో ఈము పక్షులు మంచి శరీరబరువు మరియు దాణా సామర్థ్యతను పొందగలవు. మగ పక్షులు గ్రంటింగు శబ్దం, ఆడ పక్షులు డ్రమ్మింగు శబ్దం చేస్తుంటాయి. ఈ పక్షులు చాలా వరకు కంచెను అనుకొని పొడుగునా నడుస్తూనే ఉంటాయి.

చిన్న పిల్ల దశ యాజమాన్యం (0-8 వారాలకు) : ఒక రోజు వయస్సుగల ఈము పక్షి బరువు షుమారు 370-450 గ్రా. ఇతర కోడి పిల్లల మాదిరిగానే ఈము పిల్లలకు మొదటి రోజు నుండి 6 వారాల వయస్సు వరకు బ్రూడింగ్ అవసరముంటుంది. ఒక్కొక్క పిల్లకు 4 చ. అడుగుల బ్రూడింగ్ స్థలం అవసరం. బ్రూడర్ చుట్టూ 2.5 అడుగుల ఎత్తుగల చిక్ గార్డ్ అమర్చాలి. మొదటి వారంలో బ్రూడరు క్రింద 90° ఫారన్ హీట్ ఉష్ణోగ్రత ఉండేలా చూడాలి. దాణా నీటి తొట్టెలు అమర్చాలి. క్రమేణ బ్రూడర్ స్థలం (40x30 అడుగులు/40 పిల్లలకు) అవసరమున్నంత పెంచుకోవాలి. ఈ పక్షులలో కాళ్ళు ఈడ్చడం (స్పై లెగ్స్) సమస్య ఎక్కువ కాబట్టి స్థలం పొడిగా ఉండేట్లు మరియు బ్రూడరు క్రింద గోనె సంచులు పరిచి పిల్లలను నేలమీద సరిగా కాలు మోప కలిగేట్లు చేయాలి.

ఇవి గుంపుగా లేకుండా చూడాలి. అప్పుడే వచ్చిన పిల్లలకు పరిశుభ్రమైన నీరు, నాణ్యత గల దాణాతోపాటు క్యారట్స్ తాజాగా యివ్వాలి. లిట్టరు దుర్గంధాన్ని అరికట్టాలి. కాళ్లు ఈడ్చడం (స్పై లెగ్స్) నివారించాలంటే పిల్లలను ఇంక్యుబేటర్ లోనే మొదట 2 రోజులు ఉంచడం మంచిది. ఈము పిల్లలను చాలా వరకు షెడ్లులో ఉంచి రోజుకు కొద్ది సమయంలో షెడ్లు బయట తిప్పడం అలవాటు చేయాలి లేదా షెడ్లులో ఉంచినప్పుడు లిట్టరు యాజమాన్యం బాగా చూసుకోవాలి.

ఎదిగే పిల్ల దశ యాజమాన్యం (9-42 వారాలకు) : ఎదిగే ఈము పిల్లలకు సరయిన (100 చ. అడుగుల) స్థలం ఉండేట్లు చూడాలి. అనగా 40x100 అడుగులు ప్రతి 40 పక్షులకు సరిపోతుంది. వీటిని నేలమీద

ఉంచవచ్చు. అవసరమైతే రాతిపొడి లేదా యిసుక కూడా వేయవచ్చు. నేల పొడిగ, నీరు నిల్వకుండా ఉండటం మంచిది. పక్షులను బెదర కొట్టకుండా దగ్గరకు వెళ్లి కాళ్లతో పట్టుకోవాలి. ఎదిగే పిల్లలైతే రెక్కలను లాగిపట్టుతూ మన వైపు మోకాళ్లకు అదిమి పట్టి ఈము తన కాళ్లతో తన్నకుండా చూడాలి. ఈము ప్రక్క నుండి కాని ముందు నుండి కాని తన్న గలదు. సాధారణంగా ఎదిగే పిల్లలలో కాళ్ల సంబంధమైన లోపాలను ఎప్పటికప్పుడు గుర్తించాల్సి ఉంటుంది. పిల్ల పక్షులను పెద్ద వాటితో కలుప రాదు. వయస్సును బట్టి గుంపులు చేయాలి. నేల మీద చిన్న, చిన్న రాళ్లు గాని, హానికరమైన పదార్థాలనుగాని ఉంచరాదు. ఎందుకనగా ఈ పక్షులు దొరికిన దాని నెల్లా తినడానికి ప్రయత్నం చేస్తాయి. ముఖ్యంగా సూదులు, రబ్బరు ముక్కలు, ప్లాస్టిక్ కాగితాలు వీటికి అందుబాటులో లేకుండా చూడాలి. ఉష్ణ తీవ్రత ఎక్కువగా ఉన్నప్పుడు కోళ్లను పట్టుకొనడం గాని, టీకాలు యివ్వడంగాని చేయరాదు. కోళ్ళు బెదిరినప్పుడు కండరాల క్షీణత (మస్యుల్ డిస్ట్రఫీ) వల్ల ఆకస్మికంగా మరణిస్తాయి.

కోళ్లకు ఎల్ల వేళలా నీరు ఉండేట్లు చూడాలి. ఎదిగే పిల్ల దాణా షుమారు 42 వారాల వయస్సు వరకు, నాణ్యత గల తాజా దాణాను ఇవ్వాలి. లేత ఆకులు, సైలో గడ్డి, క్యారట్, యితరత్ర కాయగూరలు లేదా పండ్లు కూడా యిచ్చి కొంత వరకు దాణాను ఆదా చేయవచ్చు. సంవత్సరానికి ఈము షుమారు 30 నుండి 35 కిలోల బరువు కాగలవు. ఎక్కువ శక్తిగల, ఫినిషింగ్ దాణా యిచ్చి 40-45 కిలోల బరువు 4:1 దాణా సామర్థ్యత పొందవచ్చు. ఈము కోళ్ళు 18-24 నెలల వయస్సుకు లైంగికాభివృద్ధి చెంది గ్రుడ్లు పెట్టడం మొదలవడతాయి. ప్రతి ఒక్క కోడి 20-25 గుడ్లు శీతాకాలంలోనే పెడతాయి. ఒక నెల ముందు నుండి ఆడ, మగ జంటలుగా ఏర్పడతాయి. ఆ సమయంలో వీటికి షుమారు 2500 చ. అడుగుల (100×25) స్థలం ఒక్కొక్క జంటకు అవసరం వుంటుంది. వీటికి కావలసిన పుష్టికరమైన ఆహారం యిస్తే కోళ్లు ఆరోగ్యంగా ఉండి గ్రుడ్లు పెట్టేదానికి అవకాశం కలదు. కోళ్లు బ్రీడింగు సమయంలో ఆహారం తినడం చాలా వరకు తగ్గిస్తాయి. అదనంగా షెల్ గ్రీట్ గల తొట్టెలను ఈము కోళ్ల ముందు ఉంచడం మంచిది. ఈము పక్షి రోజుకు 1 కిలో దాణా తినగలదు. గ్రుడ్ల ఉత్పత్తి అక్టోబరు నుండి ఫిబ్రవరి వరకు ఉంటుంది. సాయంత్రం 5-7 గంటల సమయంలో గ్రుడ్లు పెడతాయి. రోజుకు రెండు లేదా మూడు పర్యాయాలు గ్రుడ్లను వేరి గ్రుడ్లు పెట్టే ప్రదేశాన్ని గమనించి, గ్రుడ్లు పగలకుండా చూడాలి. గ్రుడ్ల బరువు 475-650 గ్రాములు. ఇవి ఆకుపచ్చ, మార్బుల్ రంగు కలిగి ఉంటాయి. గ్రుడ్లు పెంకు గట్టిగా ఉండి ఉపరితలం బరసగా లేదా నున్నగా ఉంటుంది. గ్రుడ్లు పెట్టే ఈముకిచ్చే దాణాలో 2.7 శాతం సున్నం, 0.4 శాతం భాస్వరం మరియు యితర లవణాలు, విటమిన్లు ఉండాలి. దాణాలో 1.5 రెట్లు విటమిన్లు, సూక్ష్మ లవణాల మిశ్రమాన్ని కలుపడం మంచిది. కోళ్లు బ్రీడింగ్లో లేనప్పుడు మెయింటెనెన్స్ దాణా యివ్వడం మంచిది. చేసిన గ్రుడ్లను వారం లోపలనే ఇంక్యుబేషన్ ప్రారంభించాలి. హేచరీని ప్రతి రోజు శుభ్రంగా ఉంచాలి. ఇంక్యుబేటరు ఉష్ణోగ్రత పొడి బల్బు ఉష్ణోగ్రత (96-97° ఫారన్హీట్), తడి బల్బు ఉష్ణోగ్రత (78-80° ఫారన్హీట్), (తేమ 43 శాతం) వద్ద గ్రుడ్లను ప్రతి రోజు కనీసం 10 సార్లు మొదటి 48 రోజుల వరకు గ్రుడ్లను టర్నింగ్ చేస్తుండాల్సింది. చివరి 3 లేదా 4 రోజులకు గ్రుడ్లను చల్లదనం తగలకుండా హేచరీలోకి మార్చి, 82° ఫారన్హీట్ తడిబల్బు ఉష్ణోగ్రత ఉండేలా చూడాలి. ఈ సమయంలో గ్రుడ్లు టర్నింగ్ చేయరాదు. గ్రుడ్లు 52 రోజులకు పిల్లలు అవుతాయి. సాధారణంగా 70 శాతం గ్రుడ్లు పొదిగి పిల్లలు అవుతాయి. మేలైన దాణ, సక్రమమైన ఇంక్యుబేషన్ చేయడం వల్ల ఆరోగ్యవంతమైన పిల్లలు హేచరీ నుండి వచ్చే దానికి అవకాశం కలదు.

దాణా : ఈము పక్షుల దాణాలో జీర్ణంకాగల మాంసకృత్తులు (అమినో ఆమ్లాలు, లైసిన్, మిథియోనిన్) పిండి పదార్థాలు ఉండాలి. లవణ మిశ్రమం, విటమిన్లు తగిన పాళ్లలో (పట్టిక-1లో తెలిపిన ప్రకారం) దాణాలో కలుపాలి. దాణా దినుసుల తేమ 12 శాతం కంటే ఎక్కువ ఉండకుండా తాజాగా తయారు చేసుకోవాలి. దాణాలో ఎలాంటి

బూజు వ్యాపించకుండా, దాణా వ్యర్థం కాకుండా చూడాలి. దాణా ఖర్చు ఎక్కువ కాబట్టి దాణా మిశ్రమంలో సంపూర్ణ పోషక విలువలు ఉండగల దాణాను కొనుక్కోవాలి లేదా తయారు చేసుకోవాలి. ఈము పక్షులు గుళికల రూపంలో గల దాణాను యిష్టపడతాయి. ఈము కోళ్ల దాణా పదార్థాలు మరియు ఆయా దాణాలో గల పోషక విలువలు పట్టికల్లో తెలుపడమైనది (పట్టిక 1 మరియు 2).

జబ్బులు : ఈము పక్షులకు సంక్రమించే జబ్బుల్లో సూక్ష్మజీవుల ద్వారా సంక్రమించే క్లాస్టిడియం వ్యాధి, కొక్కెర వ్యాధి, ఆస్పర్టిల్లోసిస్ వ్యాధులు ముఖ్యమయినవి. పరిసరాలను శుభ్రంగా ఉంచి సానిటైజర్ మందులను (10 మి.లీ. / 500 లీటర్లకు) వాడటం, దాణాలో తగిన సూక్ష్మ పోషక పదార్థాలు ఉండేట్లు చూసినట్లైతే చాలా వరకు జబ్బులను అరికట్టవచ్చు. ఈము పక్షులు బాతుల వలె ఇన్ ఫ్లూయెంజా వ్యాధికి సంబంధించిన సూక్ష్మ జీవులను కలిగి ఉంటాయి. కావున ఈము కోళ్లను మిగతా కోళ్ల పరిసరాల చెంత ఉంచకూడదు. దూరంగా ఉంచితే మంచిది.

కొక్కెరవ్యాధికి సంబంధించిన టీకాలు మొదటి వారంలో (లసోటా-కంటిలో ఒక చుక్క), నాల్గవ వారం (మరోసారి లసోటా), 8 వారం (ఆర్.టు.బి.టీకా), 20వ వారం (ఆర్.టు.బి. మరోసారి) దశల వారిగా ఇవ్వడం తప్పనిసరి. క్లాస్టిడియంకు సంబంధించిన వ్యాధులు వచ్చినప్పుడు యాంటిబయాటిక్స్ సూదులు ఇవ్వాలి. చిన్నపిల్ల దశలో కాళ్ల లోపాలు ఎక్కువ. వీటిలో కాళ్లు చాపడం (స్ట్రె లెగ్స్), రికెట్టు ముఖ్యమయినవి. మొదటి వారంలో ఈము పిల్లలు కాళ్లపై లేవలేక, ఈడ్చుకొని కూలబడి దాణా, నీరు తీసుకోలేక బాధపడి మరణిస్తాయి. జీర్ణకోశ వ్యాధులు చాలా వరకు మరణాలకు దారి తీస్తాయి. అప్పటికప్పుడు యాంటిబయాటిక్స్ (బయోసిల్స్, జెంటామైసిన్) మందులను వాడి, ఎలక్ట్రాల్ ద్రావణం నీటి ద్వారా ఇవ్వాలి. ప్రోటోజోవా పరాన్నజీవులకు సంబంధించిన వ్యాధుల నివారణకు దాణాలో గాని, నీటిలోగాని నిర్దేశించిన మేరకు మందులు వాడి వ్యాధి నివారించవచ్చు.

బ్రీడింగ్ సమయంలో జంట విభేదాలతో పొట్లాటకు దారి తీసి కాళ్లు విరగకొట్టుకోవడం లేదా కుమ్ముకోవడం జరుగుతుంది. ఇది గమనించిన వెంటనే సత్వర చర్యలు చేపట్టాలి. పొట్లాడే వాటిని వేరు చేయాలి. వైన్ లింక్ సరైన ఎత్తులో పటిష్టత కలిగి ఉండాలి. జారిపోకుండా గట్టిగా నిలబడగలిగేలా చూడాలి.

ఈము పక్షుల ఆదాయం, ఖర్చు వివరాలు : ఈము పక్షుల మార్కెట్ చిన్న పిల్లల విక్రయానికి పరిమితమైనది. మనదేశంలో బ్రాయిలర్ కోళ్ల లాగా ఈము మాంసానికి అంతగా మార్కెట్ లేదు. కాని అంతర్జాతీయ మార్కెటులో మాంసం, నూనె, చర్మం మొదలగు ఉత్పత్తుల విలువ చాలా ఎక్కువ. రైతులు మార్కెట్ వ్యవస్థను కూడా అర్థం చేసుకొని ఈ వ్యాపారం చేయటం మంచిది.

ఆదాయ, వ్యయ పట్టిక : (20 జంటల ఈము కోళ్ల ఫారంకు రూ.)

ఎ. పెట్టుబడి

1. స్థలం : ఒక ఎకరం	స్వంత భూమి
2. గృహ వసతి : ఒక జంటకు 200 చ. అడుగులు (20x200)చ. అడుగులు రూ. 40 ప్రతి చ. అడుగుకు	1,60,000
2ఎ. హేచరీ, జనరేటరు, షెడ్యూకు	6,00,000
3. బ్రూడర్, మేత, నీటి తొట్లు మొదలగు పరికరాలు రూ. 100 జత ఒక్కంటికి	2,000
4. ఈము పిల్లల ధర రూ. 5,000 ఒక్కంటికి	2,00,000

5. దాణా ఖర్చు 0-24 నెలలకు, ఒక కోడికి 400 కిలోలు 18 టన్నుల దాణ, ధర రూ. 14 కిలోకి	2,52,000
6. వివిధ ఖర్చులు (లిట్టరు, మందులు, కరెంటు మొదలగునవి) రూ. 100 ఒక్కంటికి	2000
గ్రుడ్లు పెట్టే దశ వరకు	11,76,000
బి. ఫారం నడుపు ఖర్చులు	
1. ఈము పిల్లధర (రూ. 5,000 ఒక్కంటికి)	2,00,000
2. దాణా ఖర్చు (ఎ) మొదటి 2 సంవత్సరాలకు (బి) 2 సంవత్సరాల తదుపరి (ప్రతి సంవత్సరానికి) రోజు 1 కిలో కోడి ఒక్కంటికి 15 టన్నులు రూ. 14 కిలోకి	2,52,000 2,10,000
3. వివిధ ఖర్చులు	2000
4. తరుగు (ఎ) గృహ వసతి ఖర్చులో 10 శాతం చొప్పున (బి) పరికరాల ఖర్చులో 15 శాతం చొప్పున	16,000 90,300
5. పెట్టుబడి మీద వడ్డీ 13 శాతం(11,76,800×13)	1,52,984
6. లేబరు ఖర్చులు 2 సంవత్సరాలకు	96,000
7. హేచరీ ఖర్చులు కరెంటు, లేబరు	80,000
సి. రాబడి	
1. ఈము పిల్లలు అమ్మినప్పుడు ఆదాయం సంవత్సరానికి 20 గ్రుడ్లు మొత్తం గుడ్లు 400, పిల్లలు (0.70) మరణాలు (0.15) తదుపరి అమ్మిన రేటు రూ. 5,000 పిల్ల ఒక్కంటికి	11,90,000
2. ఖాళీ సంచులు 450 రూ. 5 ఒక్కంటికి	2,250
ఆదాయం	11,92,250
ఖర్చు	10,99,284
నికర ఆదాయం (36 నెలలకు)	92,966
నెలసరి ఆదాయం (రూ.) మొదటి 3 సం. కాలంలో	2,582
మూడవ సంవత్సరం నుండి పిల్లల ఖర్చు ఉండదు. ట్రీడింగ్ కోళ్ల ఖర్చు మాత్రమే (12 నెలలకు) (10,99,284-4,52,300)	6,46,984
ఆదాయం	11,92,250
నికర లాభం (12 నెలలకు)	5,45,266
నెలసరి ఆదాయం	45,439

పట్టిక 1 : ఈము దాణా పోషక విలువలు

పోషక విలువ (శాతం)	స్టార్లర్ (0-9 వారాలు)	గ్రోయర్ (9-42 వారాలు)	ఫినిషర్ (42 వారాల నుంచి మార్కెట్ కు పంపే వరకు)	బ్రీడర్	మెయింటెనెన్స్ (బ్రీడింగ్ లో లేనప్పుడు)
మాంసకృత్తులు	20	16	14	21	16
శక్తి (కి. కాలరీలు/ కిలోకి)	2750	2750	2750	2970	2600
లైసిన్	1.00	0.75	0.50	1.10	0.63
మిథియోనిను	0.42	0.29	0.25	0.35	0.25
మిథియోనిను+సిస్టీన్	0.75	0.57	0.50	0.70	0.47
సున్నం	1.10	1.00	1.70	2.10	1.6
భాస్వరం	0.55	0.42	0.35	0.39	0.35
మొత్తం భాస్వరం	0.79	0.66	0.58	0.61	0.60
ఉప్పు	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30

పట్టిక 2 : ఈము దాణా ఫార్ములాలు (కిలోలు/క్వింటాలుకు)

దీనుసు	స్టార్లర్	గ్రోయర్	ఫినిషర్	బ్రీడర్	మెయింటెనెన్స్
మొక్కజొన్న	50	45	60	50	40
సోయాచిక్కుడు పొడి	30	25	20	25	25
నూనె తీసిన తవుడు	10	16.25	16.15	15.50	16.30
పొద్దు తిరుగుడు చెక్క	6.15	10	0	0	15
డి.సి.పి.	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5
సున్నం పొడి	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5
నత్త గుల్లలు	0	0	0	6	0
ఉప్పు	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
సూక్ష్మ లవణాలు	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
విటమిన్లు	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
కాక్సిడియోస్టాట్	0.05	0.05	0.05	0	0
మిథియోనిన్	0.25	0.15	0.25	0.25	0.15
కోలిన్ క్లోరైడు	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05
మొత్తం	100	100	100	100	100

కోళ్ళు మరియు ఈము పక్షుల వివరాలకు సంప్రదించాల్సిన చిరునామ 587వ పేజీలో ఇవ్వబడింది.

టర్కీకోళ్ళ పెంపకం

టర్కీ కోళ్ళు (మేలియాగ్రీన్ గాలోపావో) ఉత్తర మరియు మధ్య అమెరికా ప్రాంత దేశాలకు చెందినవి. క్రమేణా ఇవి యూరప్ మరియు యితర దేశాలకు వ్యాప్తి చెందాయి. ప్రపంచంలో టర్కీల జనాభా షుమారు 50 కోట్లు. వీటి నుండి మాంసం ఉత్పత్తి 2004 సం॥పు అంచనాల ప్రకారం 49.4 లక్షల టన్నులు. టర్కీలు మాంసానికి ప్రసిద్ధి. ముఖ్యంగా నవంబరు నుండి జనవరి మాసాల్లో వీటికి ఎక్కువ గిరాకి. మనదేశంలో దక్షిణ రాష్ట్రాలయిన కర్ణాటక, తమిళనాడు, ఆంధ్రప్రదేశ్ లో టర్కీల పెంపకం ఎక్కువ.

టర్కీ కోళ్ళకు గృహవసతి, కోళ్ళమాదిరిగానే కల్పించి లేదా పెరట్లో (బ్యాక్ యార్డ్ లేదా రేంజి పద్ధతి)ను పెంచవచ్చు. టర్కీలను పెంచడానికి అనువైన రకాలు (1) బ్రాడ్ బ్రెస్టెడ్ బ్రాంజ్ (2) బ్రాడ్ బ్రెస్టెడ్ తెల్లని (3) తెల్ల రంగు కలిగిన బెల్ట్స్ విల్లె. తెల్ల రకాల టర్కీలు చూడడానికి చాలా అందంగా ఉంటాయి. తెల్లటి కోళ్ళు ఉష్ణ తీవ్రతను తట్టుకోగలవు. కనుక యివి మనదేశ వాతావరణ పరిస్థితులకు అనువైనవి. మేలుజాతి రకాల టర్కీలు 20వ వారానికి షుమారు 12-16 కిలోల బరువు కాగలవు. వీటికి మంచి పోషణతోపాటు సరియైన యాజమాన్య పద్ధతులు చేపట్టాలి కనుక వీటికయ్యే ఖర్చు కూడా ఎక్కువే. మనదేశంలో ఎక్కువగా చిన్న టర్కీలు అనగా షుమారు 8 కిలోల బరువు కలిగి ఉన్న వాటిని తోటల్లో రేంజి పద్ధతిలోను లేదా సాంప్రదాయ పద్ధతిలోను తక్కువ ఖర్చుతో పెంచుతుంటారు.

టర్కీల యాజమాన్యం : టర్కీ కోళ్ళు షుమారు 7 నెలలకు పూర్తిగా పరిణతి చెంది సంవత్సరానికి షుమారు 80 నుండి 100 గుడ్లు పెట్టగలవు. గుడ్లు కొద్దిపాటి గోధుమ వర్ణం కలిగి 85 గ్రా. బరువు తూగుతుంది. ఫలదీకరణం చెందిన టర్కీ గుడ్లు 28 రోజులకు పొడుగబడతాయి. కోడి గుడ్ల మాదిరిగానే వీటిని కూడా పొడుగు యంత్రం లేదా పొడుగుడు కోడి సహాయంతో పిల్లలను తీయవచ్చు. పొడగ బడిన పిల్లలను మొదటి 6 లేదా 8 వారాలవరకు వాతావరణ పరిస్థితులను బట్టి కోళ్ళ మాదిరిగానే బ్రూడింగు చేయాలి.

బ్రూడింగు సమయంలో పాటించాల్సిన యాజమాన్యం : మొదటి 4 వారాల వయస్సుకు 1 లేదా 1.5 చ.అ. స్థలం కోడి ఒక్కొక్కటి కావాలి. టర్కీ పిల్లలు తరచుగా ఉపవాసానికి గురికాకుండా ప్రతి 10 పిల్లలకు 100 మి.లీ. పాలతోపాటు ఒక ఉడక పెట్టిన గుడ్డు మొదటి రెండువారాల వరకు యివ్వాలి ఉంటుంది. మరణాల సంఖ్య టర్కీ పిల్ల దశలో ఎక్కువ కావున బ్రూడింగు, దాణా పరంగా శ్రద్ధ తీసుకోవాలి. ఒక్కొక్క బ్రూడరు కింద 50 టర్కీ పిల్లలను ఉంచాలి. పిల్లల మేత, నీరు ఎల్లవేళలా లభ్యమయ్యేట్లు చూడాలి.

టర్కీలు పచ్చని మేలు రకాల గడ్డిని తినడం యిష్టపడతాయి కనుక ఎదిగే సమయంలో గడ్డిని చిన్న చిన్న ముక్కలుగా చేసి యిస్తే ఆరోగ్యం మరియు పెరుగుదల బాగుంటుంది. వీటిని కోళ్ళకు మాదిరిగానే ఊక చల్లిన నేల మీద లేదా బ్యాటరీ బ్రూడరు నందు పెంచవచ్చు. లిట్టరు ఎల్లప్పుడు పొడిగా ఉండేట్లు తగు చర్యలు తీసుకోవాలి.

ఎదిగే టర్కీ పిల్లల యాజమాన్యం : ఎదిగే టర్కీ పిల్లలకు 16వ వారానికి షుమారు 3 చ.అ. స్థల విస్తీర్ణం కావాలి. పెద్ద సైజు దాణా, నీటి తొట్టెలు సరిపడే సంఖ్యలో ఉంచాలి. అవసరాన్ని బట్టి అప్పుడప్పుడు వరి పొట్టును లిట్టరుకు కలిపి తరచుగా లిట్టరును దున్నాలి. ఎదిగే టర్కీ పిల్లల పెంపకం, రేంజి అనగా పెరటిలో పెంచే పద్ధతిని అవలంబించి తక్కువ ఖర్చుతో అధిక లాభాలను పొందవచ్చు. ఇట్టి పరిస్థితుల్లో దాణా ఖర్చు తగ్గించవచ్చు. రేంజి పద్ధతిలో పిల్లలు వేట బారిన (ఫిడేటరు) పడకుండా చుట్టూ కంచె మరియు సాధారణ గృహవసతి రాత్రి పూటలో తప్పనిసరిగా ఉంచాలి. ఒక ఎకరాలో 200-250 టర్కీలను పెంచవచ్చు. టర్కీ కోళ్ళను పచ్చిక మైదానంలో పెంచినప్పుడు తరచుగా కోళ్ళ స్థలమార్పిడి చేసిన ఎడల పరాన్న జీవుల బెడదను తగ్గించవచ్చు. రేంజి పద్ధతిలో నేలలో గల ఎర్రలను, చిన్న కీటకాలను, నత్తలను ఆహారంగా తీసుకుని కోళ్ళు ఆరోగ్యంగా ఉంటాయి. సున్నం, నత్త గుల్ల రూపంలో తొట్టెల్లో ఉంచినచో చాలా వరకు టర్కీల కోళ్ళ బలహీనతను అరికట్టవచ్చు. పప్పు జాతికి చెందిన గడ్డి రకాలయిన లూసర్న్, స్టైలోను తగుపాళ్ళలో దాణాలో కలిపి ఖర్చును తగ్గించవచ్చు.

నీరు, దాణా మరియు తిరిగే స్థలం :

వయస్సు	తిరిగే స్థలం (చ.అ.)	దాణా (సెం.మీ.)	నీరు (సెం.మీ.)
0-4 వారాలకు	1.25	2.5	1.5
5-16 వారాలకు	2.50	5.0	2.5
16-29 వారాలకు	4.0	6.5	2.5
టర్కీల ప్రీడింగు కాలంలో	5.0	7.5	2.5

పోషణ : టర్కీల పెరుగుదల, ఆరోగ్యం, చాలా వరకు వాటి జన్య రకాలు, పెంచే యాజమాన్య పద్ధతి మరియు తీసుకునే దాణా నాణ్యత, వివిధ పోషక విలువల మీద ఆధార పడుతుంది. పిల్లలు మరియు ఎదిగే పిల్లల దాణాలో శక్తి, మాంసకృత్తులు ముఖ్యంగా లైసిను అమినోఆమ్లం సాధారణ కోళ్ళదాణా కంటే చాలా ఎక్కువ కావున టర్కీ దాణా ఖరీదు కూడా ఎక్కువే. ఈ దాణా మిశ్రమాన్ని సాంప్రదాయ పద్ధతిలో పెంచే కొన్ని మేలు రకాల టర్కీలకు యిచ్చినప్పుడు 18వ వారానికి 12-16 కిలోల బరువు కాగలవు.

ఎదిగిన టర్కీ కోళ్ళు అవి తినే దాణాలో 50 శాతం వరకు లూసర్న్ గడ్డిని తీసుకోగలవు, గుడ్ల కోళ్ళ దాణాలో స్టైలో గడ్డిని (20 శాతం వరకు) దాణా దినుసులతోపాటు మర ఆడించి దాణా తయారు చేసుకున్నట్లైతే ఖర్చు చాలావరకు తగ్గించవచ్చు. టర్కీలకు వయస్సును బట్టి అవసరమయ్యే పోషక విలువలు పట్టిక నందు తెలుపడమైనది.

దాణాలో ఉండవలసిన పోషక విలువలు :

	0-4 వారాలకు	4-8 వారాలకు	8-12 వారాలకు	12-16 వారాలకు	16-20 వారాలకు	20-24 వారాలకు	ఎదిగిన టర్కీలు
శక్తి కి. కేలరీలు/కి.గ్రా.	2800	2900	3000	3100	3200	3300	2900
మాంసకృత్తులు (శాతం)	28	26	22	19	16	14	14
లైసిను (శాతం)	1.6	1.5	1.3	1.0	0.8	0.65	0.6
మిథియొనిన్ (శాతం)	0.5	0.45	0.38	0.33	0.28	0.23	0.2
సున్నం (శాతం)	1.2	1.0	0.85	0.75	0.65	0.55	2.25
భాస్వరం (శాతం)	0.7	0.6	0.5	0.5	0.4	0.4	0.6
విటమిను 'ఎ' (ఐయు)	4000	4000	4000	4000	4000	4000	4000
విటమిను 'డి3' (ఐసియు)	900	900	900	900	900	900	900
కోలిను (మి.గ్రా.)	1900	1800	1300	1100	950	800	1000
నయాసిన్ (మి.గ్రా.)	70	70	50	50	40	40	30

ఆడ, మగ టర్కీలను గుర్తించడం : టర్కీలు పెరుగుతున్నప్పుడు 12వ వారం కల్ల ఆడ, మగ టర్కీలను గుర్తించి తదుపరి వేరుగా పెంచాలి. మగ టర్కీ (టామ్) ఆడ టర్కీ కంటే బరువైనది. ఇంకా రొమ్ముపై భాగం నందు నల్లటి రంగులో ఈకలు (గడ్డం), ముక్కుపై భాగాన సాగునటువంటి కండరాల బుడిపెలు (స్క్వాడ్), తలమీద ఎరుపు వర్ణంతో ఉన్న కణితలు (కేరంకుల్స్), సంపర్క కాలంలో చేయు విన్యాసనృత్యం మొదలగు లక్షణాలతో మగ టర్కీలు చూడటానికి చాలా అందంగా ఉంటాయి. ఆడ టర్కీ తలపై బుడిపెలు లేకుండా సాగలేని కొద్ది పాటి చర్మం మాత్రమే ఉంటుంది. అంతేగాక మగ టర్కీల కుండే గడ్డం, కేరంకుల్స్ ఆడ టర్కీలకు ఉండవు.

టర్కీలు 30వ వారానికి పరిణతి చెంది గుడ్లు పెట్టుట ఆరంభిస్తాయి. ఆడ టర్కీ కంటే 4 లేదా 6 వారాల వయస్సు ఎక్కువగా నున్న మగ టర్కీని ప్రతి 5 ఆడ టర్కీలు (చిన్న టర్కీలు) లేదా 3 టర్కీల (పెద్దవైతే) సంపర్కానికి కలుపాలి. మగ టర్కీలు ఎక్కువ బరువు ఉన్నప్పుడు ఆడ టర్కీలను దాటుట కష్టం కనుక టర్కీలలో కృత్రిమ గర్భదారణ చేపట్టి ఫలధీకరణ శాతం పెంచవచ్చు. మగ టర్కీలు రెండవ సంవత్సరానికి దాట లేవు. సంపర్కానికై 15 రోజులకు ఒకసారి మగ టర్కీలను మారుస్తే ఎక్కువ శాతం ఫలధీకరణ సాధించవచ్చు.

కృత్రిమ గర్భదారణను కోళ్ళకు మాదిరిగానే, టర్కీలలో చేపట్టి అధిక శాతం ఫలదీకరణ మరియు అన్ని కాలాల్లో ప్రత్యుత్పత్తి చేపట్టవచ్చు. వేరుగా ఉంచిన మగ టర్కీల నుండి షుమారు 0.15 నుండి 0.3 మి.లీ. సెమెన్‌ను తీసి సిరంజి ద్వారా ప్రతి 3 వారాలకు ఒకసారి ఆడ టర్కీ క్లోయకాలో సెమెన్‌ను ఉంచాలి. సాయంత్రం 5 లేక 6 గం|| సమయంలో చేయడం మంచిది. ఇట్లు 16 వారాల బ్రీడింగు కాలంలో షుమారు 80 శాతం ఫలధీకరణతో అధిక కోడి పిల్లలను పొందే అవకాశముంటుంది.

టర్కీల మార్కెట్ : టర్కీలను షుమారు 18వ వారం నుండి అమ్మవచ్చు. టర్కీల్లో 85 శాతం పైగా మాంసం లభిస్తుంది. మగ టర్కీ 20వ వారానికి 9 కిలోలు, ఆడ టర్కీ 6.5 కిలోల బరువు తూగుతాయి. ఒక్కో టర్కీకి రూ. 400-450 పెట్టుబడి కాగా రూ. 200 ఆదాయాన్ని పొందవచ్చు. పెరట్లో పెంచిన టర్కీల నుండి మరింత ఎక్కువ ఆదాయం రాబట్టవచ్చు.

టర్కీకోళ్ళ వ్యాధులు : టర్కీలకు కోళ్ళ మాదిరిగానే వివిధ జబ్బులు సంక్రమిస్తాయి. ఈ జబ్బులు కోళ్ళ జన్య రకాలు, ఉష్ణోగ్రత, పరిసరాల పరిశుభ్రత, దాణా లోపాలు, రోజువారి యాజమాన్య పద్ధతులపై ఆధారపడుతుంది. టర్కీ కోళ్ళలో ముఖ్యంగా మొదటి 8 వారాలకు మరణాల సంఖ్య మిగతా వయస్సుతో పోలిస్తే ఎక్కువ. టర్కీ వ్యాధుల్లో మైకోప్లాస్మోసిస్, ఊపిరితిత్తులు, శ్వాస కోశాలకు సంబంధించిన వ్యాధులు ముఖ్యమయినవి. ఈ జబ్బులు వచ్చినప్పుడు కోళ్ళలో బరువు తగ్గి, రోగ నిరోధక శక్తి తగ్గుతుంది. సాధారణంగా టర్కీ కోళ్ళకు వచ్చే జబ్బులు వాటి నివారణ పట్టికలో తెలుపబడింది.

రేంజి (పెరటి కోళ్ళ యాజమాన్యం) పద్ధతిలో ముఖ్యంగా మూడు నెలలకోసారి నట్టల నివారణ చేపట్టాలి. పిపరాజిన్ మందును 0.5 మి.లీ. కోడి ఒక్కంటికి నీటి ద్వారా యివ్వాలి. కొక్కెర, మసూచి వ్యాధులు సోకకుండా టర్కీలకు టీకాలు యివ్వాలి. సాంప్రదాయ పద్ధతిలో పెంచే టర్కీ కోళ్ళకు కూడా పట్టికలో తెలిపిన ప్రకారం మరియు నిపుణుని సలహా మేరకు టీకాలు యివ్వాలి.

టర్కీలలో టీకా కార్యక్రమం :

మొదటి వారంలో - కొక్కెర తెగులు వ్యాధి బి-1 లేదా యఫ్-1 కంటి/ముక్కులో ఒక చుక్క
 4వ వారం - మరోసారి కొక్కెర తెగులు వ్యాధి టీకా
 5వ వారం - కోళ్ళ మసూచి టీకా (సూడి కండరాలకు)
 8వ వారం - కొక్కెర తెగులు ఆర్ 2 బి లేదా ముక్తేశ్వర్ (సూది కండరాలకు)
 10వ వారం - కలరా వ్యాధి టీకా (సూచన మేరకు)
 25వ వారం - మరోసారి కొక్కెర తెగులు ఆర్ 2 బి

టర్కీ కోళ్ళ కొనుగోలుకు సంప్రదించాల్సిన చిరునామాలు : కోళ్ళ పరిశోధనా విభాగం, శ్రీ వెంకటేశ్వర పశువైద్య కళాశాల, రాజేంద్రనగర్, హైదరాబాద్ - 500 030. ఫోన్ నెం. 040-24015323 లేదా సెంట్రల్ పౌల్ట్రీ డెవలప్‌మెంట్ ఆర్గనైజేషన్, హసర్ గట్టా, బెంగుళూర్ (కర్ణాటక). ఫోన్ నెం. 080-28466226, 28466236

